

EDUARD VARGOVIĆ
Varaždin

B I B L I O G R A F S K I I Z V O R I O
M E T E L U O Ž E G O V I Ć U

DIE BIBLIOGRAPHISCHEN QUELLEN
ÜBER METEL OŽEGOVIĆ

Im Text werden bibliographische Quellen über Metel Ožegović, den Gründer der Illyrischen Bibliothek in Varaždin vorgelegt und kommentiert. Diese bibliographischen Quellen stellen den ersten Versuch solcher Art dar, weil über Metel Ožegović bis zu diesem Zeitpunkt sehr wenig geschrieben und gesprochen wurde.

Motto:

»... razgovarao s J. Šidakom o potrebi historijske bibliografije. Pomanjkanje bibliografije od katastrofalnih je posljedica za svaki rad: uvijek iznova otkrivamo Ameriku. Dokaz primitivizma. Bez alata nema zanata, a bibliografija je najprimitivniji alat.«

Josip Horvat: Preživjeti u Zagrebu

Prikupljati i komentirati bibliografske izvore o barunu Metelu Ožegoviću (1814.–1890.) razumljivo nije jednostavno. Iako značajna figura novije povijesti Hrvatske, i Varaždina naravno, (gotovo bismo mogli reći jedna od najznačajnijih), nije sustavnije obrađena u našoj literaturi.

Često se njegovo ime ni ne spominje, iako se navode događaji u kojima je izravno sudjelovao, štoviše bio njihov inicijator – primjerice osnivanje Ilirske čitaonice u Varaždinu ponegdje se spominje bez navođenja njezina utemeljitelja.

Zato je ovo istraživanje i registriranje bibliografskih izvora stvarno tek početak našeg ozbiljnog bavljenja Metelom Ožegovićem. Ali i ovo što smo ovim kolokvijem i izložbom uspjeli sakupiti i koliko-toliko sistematizirati, pokazuju da se o Metelu Ožegoviću doista ima što reći.

Zadatak nam je, dakle, bio jasan: prikupiti što više bibliografskih jedinica i drugih izvora u kojima se spominje Metel Ožegović. Također nam je odmah postalo jasno da će to biti teško provesti u potpunosti; tim više što se mnogi podaci o njemu nalaze izvan zemlje. Htjeli smo,

unatoč tome, pokazati i dokazati koliko su i ti, nama pristupačni, izvori u osnovi vrlo značajni i uvjerljivo govore o veličini Metela Ožegovića.

Kako ćemo bibliografske izvore, radi preglednosti, prikazati na kraju, tekstrom koji slijedi želimo upozoriti na niz vrlo interesantnih podataka o M. Ožegoviću i vremenu u kojem je živio i djelovao.

Neka enciklopedijska izdanja

Za početak bilježimo neka enciklopedijska izdanja.

1. Metel Ožegović je zapisan u svim enciklopedijama JLZ, izdanim nakon rata, kao i leksikonima JLZ. Uglavnom se spominje kao politička figura 19. st. i osnivač čitaonice u Varaždinu.

2. Prijeratni leksikon »Minerva« (Zagreb, 1936.) također spominje Ožegoviće – Mirka, senijskog biskupa, i Metela za kojega piše da se istakao u Požunskom saboru i kasnije kao odvažan branitelj hrvatskih prava i interesa.

3. Bilješku o M. Ožegoviću nalazimo i kod St. Stanojevića. »Narodna enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka III. knjiga«. Autor je M. Prelog, a poziva se na F. Šišića i njegovu »Hrvatsku povjest« III. dio, i na M. Grlovića (»Album zasluznih Hrvata« 1898.–1900.).

4. Metel Ožegović zapisan je i u »Bibliographisches Lexicon des Keisertums Österreichs« kojeg je autor Konstant von Wurzbach.

5. U već spomenutom enciklopedijskom izdanju »Znameniti i zasluzni Hrvati 925–1925« postoji jedinica o Metelu Ožegoviću. Tu saznajemo, između ostalog, da je on počasni građanin Varaždina, Križevaca, Koprivnice, Bakra i Požege. Pod jedinicom J. J. Strossmayer stoji i ova rečenica: »Po savjetu Metela Ožegovića imenova ga kralj Franjo Josip I 18. XI. 1849. biskupom đakovačkim, 8. IX. 1850. posvećen, a 29. IX. 1850. instaliran u Đakovu«. (str. 249.) Interesantna je ova ideja i usporedba: Strossmayer i Ožegović kao donatori i pomagači. Iako se, dakako, ne mogu usporediti, ipak ova veza nešto govori. Tako je Strossmayer Varaždinu, točnije gimnaziji, negdje oko 1858. godine poklonio 1000 forinti. Koliko to ima neke veze s Metelom Ožegovićem, teško je sada sigurno reći, ali da i Ožegović slovi na svoj način kao donator i pomagač pokazuje jedan drugi tekst. U nekrologu objavljenom u VIENCU broj 8 od 22. 2. 1890. piše: »Kako je bio iskren i požrtvovan prijatelj našoj knjizi i narodnoj prosvjeti, svi naši prosvjetni zavodi, društva i podhvati i njem su nalazili svoga darežljivog pomagača«. Donatorstvo Metela Ožegovića valjalo bi zasebno istražiti. Ovaj netom navedeni tekst jasno pokazuje da nije slučajno upravo on osnivač naše čitaonice (knjižnice).

Ima, međutim, u navedenoj rečenici još jedna važna činjenica. Riječ je o aktivnostima M. Ožegovića vezanim uz školstvo (točnije uz prosvjetni zavod). On je bio jedan od savjetnika za školstvo, čiji je rad imao utjecaja na školski rad i život. Ovo nam može potvrditi i jedan vrijedan tekst Božene Filipan u »Pet stoljeća narodne prosvjeti i školstva u Varaždinskim Toplicama« gdje između ostalog stoji: »U razdoblju od 1831. do 1834. god. bio je opet slab polazak škola. Metel Ožegović u to vrijeme aktivno djeluje u skupštini varaždinske županije u obrani hrvatskog jezika«. Jednako je tako agilan i u pokretanju školstva: »1836. i 1837. g. više puta vijećalo se u prisutnosti Metela Ožegovića o uvođenju tzv. trivijalnih i gradskih škola«. Njegovu aktivnost opisao je autor ovim riječima: »Brine se za humanitarne zavode, potiče gradnju bolnica i škola a popraviliše jest njegova najmilija misao«. I Belošević navodi da se više puta u županijskoj skupštini raspravljalo u prisutnosti velikog županijskog bilježnika, Metela Ožegovića, »o uvođenju trivijalnih i gradskih škola« (str. 78.). O tim aktivnostima M. Ožegovića tek treba provesti istraživanja.

Autori varaždinskog prostora – izbor

Autori našeg varaždinskog prostora na više načina su pisali o Metelu Ožegoviću. Počinjemo od domaćina – Gradske čitaonice. Nekoliko tekstova dugogodišnje direktorice ove knjižnice V a n d e M i l ċ e t i ċ pisano je doduše prigodno, ali su po svom sadržaju takvi da zaslužuju našu pažnju. Imamo u vidu pet njezinih tekstova. Tri su vezana za 1958. godinu i objavljeni su u povodu obilježavanja 120. godišnjice osnivanja čitaonice. To su slijedeći radovi:

1. »Jubilej kojim se ponosimo – dvanaest decenija gradske knjižnice« – »Varaždinske vijesti« od 24. IV. 1958.

2. »Poziv na osnivanje ILIRSKOG ČITANJA DRUŽTVA u Varaždinu« – Zagorski kolendar 1958.

3. »Stovadeseta godišnjica gradske knjižnice u Varaždinu« – Zagorski kolendar 1958.

V. Milčetić piše o Metelu Ožegoviću kao o važnom mužu, vještrom peru i jakom na besedu, povezujući njegovo djelovanje s ostalim prvacima Ilirskog pokreta koji su tada djelovali (Gaj, Bogović, Blažek, Vraz, Drašković i drugi), što je neosporno dokaz njegove veličine.

U istom tonu i značenju govori V. Milčetić u intervjuu koji je dala S t j e p a n u J a l u š i ċ u za »Varaždinske vijesti« 1968. godine: »Ove godine navršava se 130. godina od kada je Metel Ožegović, mladi oduševljeni pristalica ideja ilirskog pokreta, uputio štampani POZIV Varaždincima za osnivanje čitaonice« (Varaždinske vijesti, 20. XI. 1968.). Vanda Milčetić također spominje Metela Ožegovića u »Monografiji Varaždin« pod naslovom »Gradska knjižnica i čitaonica Sloboda« (1875. i 1981.).

Drugi autor kojega spominjemo je nama poznata M i r a I l i j a n i ċ , koja također na više mesta svojih radova bilježi o Metelu Ožegović. U već spomenutoj monografiji o Varaždinu iz 1975. piše: »Uz Ljudevita Gaja ovdje živi Metel Ožegović, Ivan Kukuljević, Blažek i mnogi drugi čijom se inicijativom razvija borba za narodna prava, osniva Narodna čitaonica i knjižnica«. »Prilozi historiji Varaždina« (1967.) donose također tekst M. Ilijanić: »Prilog istraživanju kulturne povijesti Varaždina« u kojem ona podsjeća: »Uz njega (Lj. Gaja – VE) tu živi i Metel Ožegović koji kao bilježnik varaždinske županije propagira narodni jezik u županijskoj i varoškoj administraciji«. 1837/1838. osniva se Narodna čitaonica i sabiru knjige za osnivanje knjižnice. (str. 31.).

U ZAGORSKOM KOLENDARU iz 1958. godine K r e s i m i r Filić prisjeća se Metela Ožegovića u tekstu koji govori o starim gradovima Hrvatskog zagorja. Filić čitatelja upućuje na dvorac Belu i piše: »Bela, danas nazivana Pustom Belom, gradina je križarskog reda Ivanovaca, njihovo je sijelo u opsežnom posjedu koji je obuhvaćao čitav kraj od brda Čeva uzduž Ivančice do Ivana, od kojih je i najviša gora Hrvatskog zagorja, kao i mjesto dobila svoje ime«. Na Belu, dom Metela Ožegovića, još ćemo se vratiti.

L j e r k a Š i m u n i ċ u svom tekstu »Varaždin početkom 19. st.« (Spomenica Gimnazije, 1986.) zapisuje o Metelu Ožegoviću slijedeće: »Metel Ožegović, veliki bilježnik Varaždinske županije od 1836. godine prihvatio je preporodne ideje i kao vrijedan javni radnik zalagao se za uvodenje hrvatskog jezika u županijsku i varošku administraciju. Bio je jedan od pokretača za osnivanje Ilirske čitaonice u Varaždinu, prve u Hrvatskoj. Već 15. siječnja 1838. godine upućuje poziv svojim sugradanima i apelira da se uključe u akciju sabiranja sredstava za osnivanje čitaonice. Svrha društva bila bi nabavljanje knjiga, časopisa i novina hrvatskih i općenito slavenskih naroda. Prema njegovim riječima cilj ljudi okupljenih u Čitaonici trebao bi biti buđenje narodne svijesti, svijest o postojanju narodnog jezika i gajenju ljubavi prema tom jeziku i narodnoj književnosti. Ukrzo su prikupljena potrebna sredstva i Čitaonica je započela s radom već krajem mjeseca siječnja 1838. godine pod imenom »Ilirska čitaonica«. Imala je prostorije u zgradama prof. Tome Jeliševića na Adžijskom trgu. Prava organizacija Čitaonice provedena je tek slijedeće 1839. godine kad su prihvaćena pravila, te izabrano rukovodstvo«. (str. 22.).

U »Varaždinskim vijestima« više puta nalazimo spomen na Metela Ožegovića, posebno u 1990. godini. (Već smo spomenuli intervju V. Milčetić iz 1968. god.). Prvi tekst ove 1990. god. je onaj iz pera Ernesta Fišera, direktora knjižnice, pod naslovom »Osnivač Ilirske čitaonice – prilog za obilježavanje 100. obljetnice smrti Metela Ožegovića« (16. 8. 1990.). Tekst, iako pisan za novine, na zavidnoj je razini što se tiče informacija, ali i zahtjeva da se o Metelu Ožegoviću progovori više, sustavnije, dakle to je jedna stvarna valorizacija njegove ličnosti. U isto vrijeme ovaj tekst kao da je uvodno slovo u istraživanja o Metelu Ožegoviću, a i zapise koji će se na knaknado pojavit (Na kolokviju smo izrazili nadu da će »Varaždinske vijesti« objaviti još tekstova o Metelu Ožegoviću. To se i ostvarilo. »Varaždinske vijesti« objavile su tekstove Ernesta Fišera, Damira Hrelje, Eduarda Vargovića i Alojza Jembriha / ukupno osam nastavaka).

Tu prije svega mislimo na tekstove Ivana Njegovca koji u četiri nastavka pod zajedničkim naslovom »Sudbina zagorskih dvoraca i njegovih vlasnika« piše o dvorcu Ožegovića i sodbini obitelji. Tekstovi su značajni i zbog sjećanja koja su reporteru ispričali brat i sestra, praunuci M. Ožegovića. Ova kazivanja također su na svoj način priča o obitelji Ožegović.

U »Varaždinskim vijestima« ove 1990. godine (do održavanja kolokvija) objavljena su još dva teksta u kojima se spominje Metel Ožegović. Autorica je Vesna Nazansky. Jedan govori o obilježavanju 100 godina od smrti Metela Ožegovića – »Ban Jelačić u muzeju revolucije« s podbilješkom »Znanstveni kolokvij o utemeljitelju Ilirske knjižnice Varaždin – Metel«. Drugi pod naslovom »Svečanost knjige« ponovo podsjeća javnost na kolokvij i na izložbu o Metelu Ožegoviću.

Dvorac Bela – dom obitelji Ožegović

1. Već smo spomenuli novinske zapise Ivana Njegovca u »Varaždinskim vijestima« (1990.). Već prvi, od četiri nastavaka, »pusta Bela – Pustara« (13. 09. 1990.) mnogo govori. Dvorac svakako treba obnoviti, dati mu određenu namjenu, što znači spasiti od propadanja i zaborava. Dvorac je za života Metela Ožegovića bio stjecište političkog i kulturnog kruga ljudi ne samo ovoga kraja već i Hrvatske (Jelačić, Strossmayer).

2. Mladen Obad-Šćitaroci autor je knjige »Perivoji i dvorci Hrvatskog Zagorja« u kojoj je dakako zabilježena i Bela, o kojoj autor gotovo nostalgično piše: »U drugoj polovici XIX. stoljeća Ilirac Metel Ožegović u svom dvoru okuplja najpoznatije ljude toga doba, pa se u perivoju održavaju glazbene večeri, čitaju se književna djela i recitira poezija« (str. 35.). Uz Dvorac Ožegović je uredio perivoj koji je 1860. imao površinu od 5183 m².

3. Dvorac Belu nije mogao zaobići ni Krešimir Filić u svojem tekstu »Stare gradine u Hrvatskom zagorju« (Zagorski kolendar 1958.) gdje žalosno utvrđuje: »Gradina je u posve ruševnom stanju, odakle je Metel Ožegović prenio bio stara željezom okovana vrata i nešto iskopanog oružja u noviji Dvorac Belu...« (str. 141.).

4. Ovdje ne možemo zaobići još jedno značajno ime: Gjurza Šabotnjegovu knjigu »Srednjovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji«. Njegov opis izgleda ovako: »Pod gradom nastalo je dva dvora. Jedan sad sasvim napušten ima dvije okrugle kule, a drugi, sada sijelo baruna Ožegovića, pokazuje se kao masivna zgrada, okružena zidom, koji ima na četiri ugla omanje okrugle kule« (str. 86.).

5. Autori Tomislav Đurić i Dragutin Feletar u svojoj knjizi: »Stari gradovi sjeverozapadne Hrvatske« (1971.) pišu o Metelu Ožegoviću i o dvoru: »U vlasništvu Ožegovića doživljava Bela svoju renesansu. Metel je bio jedan od najistaknutijih progresivnih hrvatskih feudalaca... Svoj dom u Beli pretvorio je u zaista lijep ambijent. Dvorci su tada uređeni, obnovljeni su perivoji. Sakupljaju se najpoznatiji ljudi toga vremena u njegovoj Beli. Održavaju se glazbene večeri, čitaju književna djela i recitira poezija«. (str. 168–170).

I ovih nekoliko primjera pokazuju da je dvorac Metela Ožegovića odigrao značajnu ulogu u njegovom životu. Žato ponavljamo da bi ga bilo dobro sačuvati, obnoviti, dati mu određenu namjenu i učiniti dostupnim posjetiteljima.

Povjesničari (i drugi) o Metelu Ožegoviću – izbor

O Metelu Ožegoviću, naravno, pišu i povjesničari. Kako je on jedna od najznačajnijih ličnosti 19. stoljeća, razumljivo je da je ostavio vidljive tragove na mnogim područjima kojima se bavio. Pa ipak, važno je naglasiti da mi nemamo nijedno sustavno istraživanje o njemu. I sami povjesničari često se drže manje-više poznatih činjenica. Enciklopedijske jedinice, bez obzira na obim, to najbolje potvrđuju.

1. Ponajprije spominjemo Ljudevitu Vukotinoviću koji ističe Metela Ožegovića kao zaslужnog u »obrani Hrvatske u saboru ugarskom« te je pritom »stekao zasluge, vrijedne, da se zlatnim slovima zabilježe«. (Uspomene na godine 1833/35., u Riznici ilirska).

2. Josip Horvat u svojoj knjizi o Ljudevitu Gaju spominje Metela Ožegovića i daje nam uvid u njegov rad. U nešto manjem obimu nalazimo bilješke o Metelu Ožegoviću u njegovoj knjizi »Politička povijest Hrvatske«.

3. Rudolf Horvat u knjizi »Najnovije doba hrvatske povjesti« pažljivo bilježi zasluge Metela Ožegovića u formiranju Ilirske čitaonice u Varaždinu, kao i o njegovoj političkoj djelatnosti. Upravo o toj aktivnosti piše isti autor i u knjizi »Hrvatski pokret u ljetu godine 1848«.

4. Ferdo Šišić također na mnogim mjestima u svojim radovima pruža dosta podataka o Metelu Ožegoviću. Na 100. godišnjicu Ilirske čitaonice (1938.) održao je u Varaždinu predavanje »Hrvatski Ilirizam, njegova politička strana« (tiskano u »Varaždinskim novostima«). O političkom djelovanju Metela Ožegovića Šišić piše i u knjigama »Hrvatska povijest III.« i »Pregled povijesti hrvatskog naroda od najstarijih dana do godine 1873«.

5. Povjesničar Jaroslav Šidak u svojim »Studijama iz Hrvatske povijesti« na mnogo mjestu spominje Metela Ožegovića. Riječ je uglavnom o njegovoj političkoj aktivnosti.

6. Mirjana Gross u svojoj knjizi »Počeci moderne Hrvatske« između mnogih drugih podataka bilježi kako je Metel Ožegović pokušao procijeniti broj stanovništva civilne Hrvatske, kako bi se mogao utvrditi opseg sudskih kotareva.

7. Želimo istaknuti jednu knjigu u kojoj dolazi do izražaja povjerenje koje pokazuje grof Janko Drašković prema Metelu Ožegoviću. Autori Smičiklas – Marković u djelu »Matica Hrvatska od godine 1842. do 1892« citiraju tri pisma grofa Draškovića Metelu Ožegoviću, u kojima ga ovaj upućuje u tajne političkog djelovanja u burnim razdobljima kada su »Madari bučili i ne dali govoriti hrvatskim poslanicima latinski, već da govore madarski...« (str. 92.–93.).

8. Metela Ožegovića spominje i Ognjislav Utješenović Ostrožinski u svojem poznatom tekstu o kućnim zadugama.

9. Na kraju ovog kratkog pregleda bilježimo dvije interesantne crtice iz života i rada Metela Ožegovića, a koje nalazimo u knjizi Josipa Horvata o Ljudevitu Gaju. Jedna govori o tome da je M. Ožegović zašao i u novinarske vode, što se vidi iz dva njegova teksta – o potresu u okolici Krapine i o pojavi pasje bjesnoće u Zagorju. I jedan i drugi tekst napisani su za rubriku Dopisi iz pokrajine za NOVINE HORVATZKO-SZLAVONSKO-DALMATINSKE. Druga crtica pokazuje da je Metel Ožegović sudjelovao u radu odbora za osnutak kazališta i Narodnog doma u Zagrebu (uz Gaja i Draškovića), što je samo realizacija stare Gajeve i Demetrove ideje.

Metel Ožegović na slikama

U bibliografske izvore moramo ovdje ubrojiti i slike. Svaka za sebe nesumnjivo predstavlja umjetničku i svaku drugu vrijednost. O njima će biti govora u tekstovima drugih autora, a mi ćemo se ovdje zadovoljiti pukim nabrajanjem.

U Gradskom muzeju u Varaždinu postoje tri portreta – Stjepana Ožegovića (oca Metela Ožegovića); Metela Ožegovića, i njegove žene Ivane Sermage-Ožegović. Autor ovih portreta je Mihail Stroy.

U knjizi »Hrvatski narodni preporod« nalazi se litografija Metela Ožegovića, rad Josepha Kriehubera (1849.).

Na kraju spominjemo fotografiju »Muževi ilirske dobi (1833.–1850.)« na kojoj se nalazi lik Metela Ožegovića. Autor fotografije je Georg Angerer.

Na kraju ovog kratkog pregleda podsjećamo na još dva poznata autora koji u nešto manjem opsegu od navedenih zapisuju Metela Ožegovića dokazujući time njegovu nezaobilaznost. Tako ga navodi Ivan Zvonar u Katalogu izložbe knjiga i rukopisa povodom 150. godišnjice naše knjižnice (1988.), dok Zvonimir Bartolić spominje M. Ožegovića u svom tekstu »Kralježina Genealogija« (u »Sjevernohrvatske teme«, Čakovec, 1989.).

Moramo naglasiti da je Metel Ožegović spomenut i u tekstu koji je napisan u povodu 20. jubilarnih Varaždinskih baroknih večeri, pa je time »doživio« i međunarodnu prezentaciju jer je Europski savjet međunarodni pokrovitelj Varaždinskih baroknih večeri. Zapravo je tako Metel Ožegović ponovo u Europi kojom svakako na određen način i pripada.

ZAKLJUČNA RAZMIŠLJANJA

Bibliografski izvori, koje smo komentirali, pokazuju koliko je Metel Ožegović značajna ličnost Hrvatske povijesti, pa dakle i povijesti našeg Varaždina, čije djelovanje u politici, kulturi, kao i njegov odnos prema knjizi, prosvjeti, te donatorstvu, daleko nadilazi vrijeme u kojem je živio i djelovao. Upravo zato mora se sve izrečeno na kolokviju shvatiti tek kao značajan početni impuls za jedno sustavnije bavljenje Metelom Ožegovićem.

METEL OŽEGOVIĆ (1814 – 1890)

B I B L I O G R A F I J A

Uvodna napomena:

Bibliografski izvori o Metelu Ožegoviću imaju dva dijela:

– prvi dio su radovi autora koji pišu o Metelu Ožegoviću, ili ga barem spominju u određenom kontekstu;

– drugi dio je »Grada iz Arhiva i knjižnica o Metelu Ožegoviću«. To je KATALOG izložbe koja je pod spomenutim naslovom priređena u Gradskoj knjižnici i čitaonici »Sloboda« Varaždin. Autor izložbe i kataloga je doc. dr. Alojz Jembrih.

– poseban prilog je fotokopija referata i priopćenja znanstvenog kolokvija o Metelu Ožegoviću, održanog 15. 11. 1990. u Varaždinu.

1. Antoljak Stjepan, Hrvatska historiografija do 1918., knjiga druga, M. H. Zagreb, 1992.
2. Bartolić Zvonimir, Krležina genealogija, u: Sjevernohrvatske teme IV, Čakovec, 1989.
3. Belošević Stjepan, Županija Varaždin i slobodni kraljevski grad Varaždin, vlastita naklada, Zagreb, 1926.
4. Đurić T.-Feletar D., Stari gradovi sjeverozapadne Hrvatske, KPD »Zrinski«, Čakovec, 1971.
5. Đurić T.-Feletar D., Stari gradovi, dvorci i crkve SZ Hrvatske, treće preradeno i dopunjeno izdanje, Koprivnica, 1991.
6. Enciklopedija Jugoslavije, Zagreb, 1965.
7. Enciklopedija Leksikografskog Zavoda, Zagreb, 1968.
8. Enciklopedija Jugoslavika, JLZ »Miroslav Krleža«, Zagreb, 1990.
9. Filić Krešimir, Stare gradine u Hrvatskom Zagorju, u: Zagorski kolendar, 1958.
10. Filipan Božena, Pet stoljeća narodne prosvjete i školstva u Varaždinskim Toplicama i u općini Novi Marof, Zagreb, 1980.
11. Fišer Ernest, Osnivač Ilirske čitaonice, »Varaždinske vijesti«, 16. 08. 1990.
12. Fišer Ernest, Blistava politička karijera, »Varaždinske vijesti«, 29. 11. 1990.
(prvi nastavak serijala »Metel Ožegović i njegovo doba«)
13. Fišer Ernest, Branitelj hrvatskih prava, »Varaždinske vijesti«, 6. 12. 1990. (drugi nastavak serijala)
14. Fišer Ernest, Branitelj interesa Hrvatske domovine, »Varaždinski glasnik« glasilo HDZ Varaždin, br. 4. 10. 12. 1990.
15. Grlović Milan, Album zaslужnih Hrvata IXI st. Zagreb, 1898–1900.
16. Gross Mirjana, Počeci moderne Hrvatske, Globus, Zagreb, 1985.
17. Habulin Josip, Posjetnica za Belu I–II–III, »Varaždinske vijesti«, 23. 05., 30. 05., 06. 06. 1991.
18. Horvat Josip, Politička povijest Hrvatske, »August Cesarec«, Zagreb, 1989.
19. Horvat Josip, Ljudevit Gaj – njegov život, njegovo doba, Liber, Zagreb, 1975.
20. Horvat Rudolf, Hrvatski pokret u ljetu godine 1848. II dio, tiskat Dioničke tiskare, Zagreb, 1899.
21. Horvat Rudolf, Najnovije doba Hrvatske povijesti, M. H. Zagreb, 1906.
22. Horvat Rudolf, Ban Jelačić, prvi svezak, Coloprint, Zagreb, 1990.
23. Horvat Rudolf, Ban Jelačić, drugi svezak, Coloprint, Zagreb, 1990.
24. Hrelja Damir, Ožegović u arhivskim izvorima »Varaždinske vijesti«, od 13. 12. 1990. (treći nastavak serijala)
25. Hrelja Damir, Muzejska građa o Ožegoviću, »Varaždinske vijesti«, 20. 12. 1990.
(četvrti nastavak serijala)
26. Ilijanić Mira, Varaždin (monografija), Varaždin, 1975.
27. Ilijanić Mira, Prilog istraživanju kulturne povijesti Varaždin, u: Prilozi historiji Varaždina, N. S. »Braća Ribar« i ogranač M. H., Varaždin, 1967.
28. xxx In memoriam, Vienac, br. 8/1890. Zagreb.
29. Jalušić Stjepan, Jubilej varaždinske knjižnice i čitaonice »Sloboda«, intervju s V. Milčetić, »Varaždinske vijesti«, 20. 11. 1968.
30. Janković Julije, Pabirci po povijesti županije varaždinske, Platzer, Varaždin, 1898.
31. Jembrih Alojz, Katalog izložbi »Grada iz arhiva i knjižnica o Metelu Ožegoviću«, Varaždin, 15.–30. studenoga 1990. (katalog će biti posebno spomenut).
32. Jembrih Alojz, Ožegovićeve naredbe občinske I, »Varaždinske vijesti«, 10. 01. 1991. (šesti nastavak serijala).
33. Jembrih Alojz, Ožegovićeve naredbe občinske II, »Varaždinske vijesti«, 17. 01. 1991. (sedmi nastavak serijala).
34. Ježić Slavko, Hrvatska književnost od početka do danas 1100–1941., Nakalda A. Velzek, Zagreb, 1944.
35. Keglević Stjepan, 150. godišnjica osnivanja Gospodarske podružnice, »Varaždinske vijesti«, 11. 08. 1993.
36. Kunović Ivan, Varaždin i okolni krajevi, udžb. za III. razred osn. škole (više izdanja), Š. K. Zagreb.
37. Leksikon, JLZ, Zagreb, 1974.
38. Leksikon »Minerva«, Zagreb, 1936.
39. Luna – Belletristisches Beiblatt der Agramer Zeitung 1858.
40. Mijatović Andelko, Josip Jelačić ban Hrvatski, Zagreb, 1990.
41. Milčetić Vanda, Gradska knjižnica i čitaonica »Sloboda«, u: Monografija Varaždin, 1975.
42. Milčetić Vanda, Jubilej kojim se ponosimo – dvanaest decenija gradske knjižnice, »Varaždinske vijesti«, 24. 04. 1958.

43. Milčetić Vanda, Osnivanje »Ilirske čitaonice« u Varaždinu, u: Godišnjak Gradskega muzeja Varaždin 2–3, Varaždin, 1962/63.
44. Milčetić Vanda, Poziv na osnivanje »Ilirskog čitanja društva« u Varaždinu, u: Zagorski kolendar, 1958.
45. Milčetić Vanda, Stodvadeset godišnjica gradske knjižnice u Varaždinu, u: Zagorski kolendar, 1958.
46. xxx Monografija Varaždin, Varaždin, 1981.
47. Nazansky Vesna, Ban Jelačić u Muzeju revolucije, »Varaždinske vijesti« 06. 09. 1990.
48. Nazansky Vesna, Svečanost knjige, »Varaždinske vijesti«, 18. 10. 1990.
49. Nazansky Vesna, Metel Ožegović i njegovo doba, »Varaždinske vijesti«, 15. 11. 1990.
50. Nazansky Vesna, Metel Ožegović i njegovo doba, »Varaždinske vijesti«, 22. 11. 1990.
51. Njegovec Ivan, Pusta Bela – Pustara I, »Varaždinske vijesti«, 13. 09. 1990.
(serijal: Sudbine zagorskih dvoraca i njihovih vlasnika).
52. Njegovec Ivan, Ožegovićeva »kalvarija« II, »Varaždinske vijesti«, 20. 09. 1990.
(drugi nastavak serijala).
53. Njegovec Ivan, Morat će mi vratiti oduzeto III, »Varaždinske vijesti«, 27. 09. 1990. (treći nastavak serijala).
54. Njegovec Ivan, Sve je bilo legalno, IV, »Varaždinske vijesti«, 4. 10. 1990.
(četvrti nastavak serijala).
55. Obad-Šćitaroci Mladen, Perivoji i dvorci Hrvatskog zagorja, Š. K. Zagreb, 1990.
56. Ožegović Metel, Der alte Verband und der neue Ausgleich mit Ungarn- von einen Kroaten, Wien, 1868.
57. Ožegović Metel, Njekoji spisi iz javnog političkog djelovanja Metela baruna Ožegovića Belskog i Barlabševačkog, Tisak dioničke tiskare, Zagreb, 1887.
58. Ostavština Dragojla Kušlana, prema: D. Budiša, Rukopisne ostavštine hrvatskih preporoditelja u fundusu NSB, Hrvatski narodni preporod 1790–1848., Zagreb, 1895.
59. Porobija Mario, Kolokvij i izložba, »Vjesnik«, Zagreb, 18. 11. 1990.
60. Pisma Metela Ožegovića Ivanu Kukuljeviću Saksinskom, sedam pisama u razdoblju 1860–1886., Arhiv grada Varaždina.
61. Smičiklas Tade-Marković Franjo, Matica Hrvatska od godine 1842. do 1892., M. H. Zagreb, 1892.
62. Stanojević St., Narodna enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka, III. knjiga, Bibliografski zavod d.d. Zagreb.
63. Szabo Gjuro, Srednjobrojni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji, izvanredno izd. M. H. Zagreb, 1920.
64. Stankus M., Ožegovići unaprijedili stočarstvo našeg kraja, »Varaždinske vijesti«, 15. 01. 1992.
65. Šidak Jaroslav, Studije iz hrvatske povijesti XIX. stoljeća, Zagreb, 1973.
66. Šimundić Mate, Rječnik osobnih imena, M. H. Zagreb, 1988.
67. Šimunić Ljerka, Varaždin početkom 19. st.: Spomenica gimnazije Varaždin, Varaždin, 1986.
68. Šišić Ferdo, Hrvatski ilirizam, njegova politička strana, u: »Varaždinske novosti« u tri nastavka, 19. 05. – 26. 5. i 2. 06. 1938.
69. Šišić Ferdo, Hrvatska povijest III dio od 1790–1847, Zagreb, 1913.
70. Šišić Ferdo, Pregled povijesti hrvatskog naroda od najstarijih dana do godine 1873., M. H. Zagreb, 1916.
71. Utješenović-Ostrožinski Ognjeslav, Kućne zadruge – Vojna krajina, Š. K. Zagreb, 1988.
72. Vargović Eduard, Bibliografski izvori o Metelu Ožegoviću, »Varaždinske vijesti«, 27. 12. 1990. (osmi nastavak serijala).
73. Vargović Eduard, Markantno ime novije povijesti, »Školske novine«, Zagreb, 4. 12. 1990.
74. xxx Čitaonici ime »Metel Ožegović«, (HINA), »Vjesnik«, Zagreb, 19. 11. 1990.
75. xxx Varaždinske barokne večeri, Katalog-program uz 20. jubilarne VBV.
76. Vukotinović Ljudevit, Uspomene na godine 1833–1835, u: Riznica Ilirska 1835–1885, Zagreb–Ljubljana, 1985.
77. Wurzbach von Konstant, Bibliographisches Lexicon des Keisertums Österreichs, Bd. 21. Wien, 1870.
78. xxx Znameniti i zaslužni Hrvati 925–1925, Zagreb, 1925. (i reprint izdanje).
79. Zvonar Ivan, Izložba knjiga i rukopisa, Katalog, Varaždin, 1988.

KATALOG

I Iz fonda arhiva JAZU, Zagreb

Pisma Ljudevita Bedekovića (1784–1854) Metelu Ožegoviću

80. Beč, 29. lipnja 1848. tekst latinski (Arhiv JAZU, sign. XV 18/A1)
81. Bedekovčina, 24. siječnja 1851. tekst lat. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/A7)

Pisma Janka Draškovića (1790–1856) Metelu Ožegoviću

82. Iz Rečice, 20. svibnja 1841. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/B3)
83. Iz Zagreba, 6. rujna 1843. (Arhiv JAZU, sign. XV. 18/B5)
84. Iz Zagreba, 11. travnja, 1844. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/B6)
85. Zagreb, 30. ožujka 1848. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/B12)
86. Iz Zagreba, 11. studenoga 1849. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/B13)

Pisma baruna Franje Kulmera (1806–1853) Metelu Ožegoviću

87. 2. prosinca 1844. tekst njemački (Arhiv JAZU, sign. XV 18/C1)
88. Beč 27. svibnja 1847. tekst njem. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/C12)
89. Stubica, 11. svibnja 1847., tekst njem. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/C14)
90. Olmuc, 26. ožujka 1849. tekst njem. (Arhiv JAZU, sign. XV. 18/C32)

Pisma Mirka Ožegovića (1775.–1869.), senjsko-modruškog biskupa Metelu Ožegoviću

91. Senj, 6. rujna 1847. tekst lat. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/D1)
92. Senj, 8. studenoga 1848. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/D)
93. Senj, 3. siječnja 1850. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/D16)
94. Senj, 8. studenoga 1853. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/D19)
95. Senj, 23. veljače 1854. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/D21)

Pisma Josipa Šokčevića (1811.–1896.) Metelu Ožegoviću

96. Zagreb, 2. studenoga 1860. tekst njem. (arhiv JAZU, sign. XV 18/E1)
97. Zagreb, 1862., tekst njem. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/E5)
98. Zagreb, 5. ožujka 1863. tekst njem. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/E8)

Pisma Ambroza Vranyczanya (1801.–1870.) Metelu Ožegoviću

99. Zagreb, 26. studenoga 1848. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/F1)
100. Zagreb, 1. prosinca 1848. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/F3)
101. Zagreb, 19. prosinca 1848. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/F7)
102. Đakovo, 27. kolovoza 1852. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/F9)
103. Karlovac, 12. travnja 1858. tekst hrv. (Arhiv JAZU, sign. XV 18/F13)
104. Prijepis pisma Metela Ožegovića upućena biskupu Strossmayer, Beč, 23. svibnja 1865. Iz izvornika prepisao Stjepan Pejaković (Arhiv JAZU, sign. XI A/Ožeg. M. 4.)
105. *Oda u čast Metelu Ožegoviću prilikom njegova imenovanja poklisarom u Požunskom saboru 1843.* (Arhiv JAZU, sign. XV 18)
106. Telegram upućen Metelu Ožegoviću – Sažalnica u povodu smrti njegova strica, biskupa Mirka Ožegovića, telegram potpisao Zlatarović.
107. Brzojav – sažalnica povodom smrti biskupa Mirka Ožegovića upućen Metelu Ožegoviću od biskupa J. J. Strossmayera.
108. Brzojav – sažalnica upućen »Preuzvišenom baronu Metelu Ožegoviću« od Franje Račkoga (sva tri telegrama u Arhivu JAZU, sign. XV 18/D55).

II Iz fonda Sveučilišne i Nacionalne Biblioteke u Zagrebu

Pisma Metela Ožegovića Ljudevitu Gaju (1809.–1872.) (SNBZ, sign. R 4702 b)

109. Vu Klokovcu, 23. svibnja 1853.
110. U Varaždinu, 30. siječnja 1838.
111. U Varaždinu, 23. srpnja 1842.
112. U Beču, 10. ožujka 1862.
113. U Beču, 12. ožujka 1862.
114. U Beču, 18. ožujka 1862.

Pisma Metela Ožegovića Vjekoslavu Babukiću (1812.–1875.) (SNBZ, sign. R 3992 b)

115. U Budimu, 15. lipnja 1843.
116. U Beču, 1. studenoga 1845.
117. U Beču, 7. veljače 1846.
118. U Beču, 4. ožujka 1846.
119. U Beču, 19. ožujka 1846.
120. U Beču, 18. lipnja 1846.
121. Golubovec (Stubica), 28. lipnja 1846.
122. U Golubovcu (Stubica), 14. kolovoza 1846.
123. U Beču, 2. rujna 1846.
124. U Beču, 23. rujna 1846.

Pisma Metela Ožegovića Ivanu Mažuraniću (1814.–1890.) (SNBZ, sign. R 5844 b)

125. 3. lipnja 1860.
126. U Zagrebu, 14. lipnja 1860.
127. U Beču, 5. siječnja 1861.
128. U Beču, 7. siječnja 1861.
129. U Beču, 8. siječnja 1861.
130. U Beču, 11. siječnja 1861.
131. Wien, 15. siječnja 1861.
132. U Beču, 22. siječnja 1861.
30. siječnja 1861.
6. veljače 1861.

Pismo Metela Ožegovića Ivanu Kostreniću (1844.–1924.) (SNBZ, sign. R 5622 c)

134. Hietzing (kraj Beča), 4. prosinca 1877. (prijepis I. Kostrenića)

Pisma Metela Ožegovića Vatroslavu Jagiću (1838.–1923.) (SNBZ, sign. R 4610 b)

135. U Hietzingu, 12. ožujka 1898.
136. Hietzing, 11. siječnja 1890.

III Iz fonda Historijskog arhiva u Varaždinu

Pisma Metela Ožegovića Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom (1816.–1899.) Ostavština Kukuljevićeva, sign. 841–847

- 137. 2. lipnja 1860.
- 138. Beč, 18. lipnja 1860.
- 139. 27. travnja 1863.
- 140. 6. ožujka 1862. (prijepis Ožegovićeva pisma J. J. Strossmayeru)
- 141. Beč, 17. srpnja 1863.
- 142. 2. lipnja 1863.
- 143. 21. lipnja 1865.
- 144. Bela, 10. listopada 1869. (nepotpuno)

IV Iz fonda Gradskog muzeja u Varaždinu

- 145. Portret Metela Ožegovića (ulje na platnu, Stroy 1839.)

V Iz fonda Povijesnog muzeja Hrvatske u Zagrebu

- 146. Portret Metela Ožegovića (8 litografija, Josip Krieh Huber)

VI Iz fonda Austrijskog državnog arhiva u Beču (Osterreichische Staatsarchiv, Nottendorfer-gasse 2, Wien III)

- Dokumenti o dodjeli barunata Mirku i Metelu Ožegoviću
- 147. Potvrda (urudžbena) o dodjeli barunske diplome 1. Mirku Ožegoviću, 2. Metelu Ožegoviću, Wien 14. srpnja 1858.
- 148. Ocjena i odobrenje grba biskupu Mirku Ožegoviću
- 149. Udrudžbeni list s uputama na ostale dokumente u vezi s Ožegovićem
- 150. Potpisi službenika u ministarstvu unutrašnjih poslova u Beču u vezi s diplomom o barunatu Mirka i Metela Ožegovića
- 151. Diploma Mirka Ožegovića o barunatu
- 152. Opis zasluga za dodjelu barunata Mirku Ožegoviću
- 153. Obrazloženje o dodjeli barunata Mirku Ožegoviću
- 154. Ocjena i odobrenje grba Metelu Ožegoviću
- 155. Odobrenje diplome barunata od Aleksandra Bacha Metelu Ožegoviću
- 156. Diploma barunata Metelu Ožegoviću
- 157. Opis djelatnosti Metela Ožegovića
- 158. Grb Mirka Ožegovića
- 159. Grb Metela Ožegovića
(Dokumente pronašao i ustupio dr. Alojz Jembrih)

VII Iz zbirke portreta Austrijske Nacionalne biblioteke u Beču ONB, Wien, Bildarchiv

- 160. Metel Ožegović sa suprugom u Beču (pronašao i ustupio dr. Alojz Jembrih)

VIII Iz fonda knjižnice JAZU Zagreb

- 161. Pjesma »Na slavu preuzvišenog, presvjetloga i prečasnoga (...) Mirka Ožegovića (...) prigodom imenovanja BARONOM austrijske carevine«. U Pjesmi se spominje i Metel Ožegović (Knjižnica JAZU, sign. II 30286).

162. Metel Ožegović, Naredbe občinske za biležnike selske i druge občin. poglavare po slavnoj varmedjii varaždinskoj predpisane. U Zagrebu 1838. (Knjižnica JAZU, sign. I 3082)
163. Metel Ožegović, Kakov bi imao biti SAVEZ među kraljevinom Hrvatskom i Slavonijom i kraljevinom Ugarskom s obzirom na međusobne odnosa, Zagreb 1887. (Knjižnica JAZU, sign. 831 159)

IX Iz fonda Gradske knjižnice i čitaonice »Sloboda« Varaždin

164. Njekoji spisi iz javnog političkog djelovanja Metela baruna Ožegovića Belskog i Barlabaševačkog, Zagreb 1877. (sign. Var. 8. OŽE, NJ)
165. Metel Ožegović, Službeni dopis od slavne Varmedjie Varaždinske, Danica ilirska, br. 21. Zagreb 1838., 81/82.
166. Barun Metel Ožegović (nekrolog), Vienac, br. 8. Zagreb 1890. 126 (sign. 05. VII, 22/1890).

X Iz fonda NSB – Metropolitana, Zagreb

167. Pjesma (oda) u čast Metelu Ožegoviću, prilikom nazočnosti na proslavi druge mlađe mise Mirka Ožegovića u Senju 26. svibnja 1850. (Metropolitana, sign. M 26844).
168. Pjesma posvećena Mirku Ožegoviću »Na dan Svetoga trojstva 1850. kao dan svetkovanja druge mlađe mise...« (Metropolitana, sign. 26843.).

PROGRAM ZNANSTVENOG KOLOKVIJA

Referati i priopćenja

1. Mr. Ernest Fišer: SKICA ZA PORTRET METELA OŽEGOVIĆA
2. Prof. dr. Agneza Szabo: METEL OŽEGOVIĆ U PRIVREDNOM I KULTURNOM ŽIVOTU HRVATSKE U 19. STOLJEĆU
3. Prof. dr. Dragutin Pavličević: GLEDIŠTA METELA OŽEGOVIĆA PREMA BOSNI I HERCEGOVINI I ISTOČNOM PITANJU
4. Prof. dr. Miroslav Šicel: DVIJE POSLANICE POSVEĆENE METELU OŽEGOVIĆU
5. Doc. dr. Alojz Jembrih: »NAREDBE OBČINSKE... VARMEDJE VARAŽDINSKE (1838)« S OBZIROM NA JEZIK
6. Prof. dr. Dragutin Feletar: GOSPODARSKE PRILIKE U VARAŽDINU U DOBA METELA OŽEGOVIĆA
7. Prof. dr. Zvonimir Bartolić: KNJIŽEVNI ŽIVOT VARAŽDINA U OŽEGOVIĆEVO DOBA
8. Mr. Eduard Vargović: BIBLIOGRAFSKI IZVORI O METELU OŽEGOVIĆU
9. Prof. Damir Hrelja: MUZEJSKA I ARHIVSKA GRAĐA O METELU OŽEGOVIĆU
10. Prof. Drago Bišćan: OŽEGOVIĆEVA BELA
11. Tomislav Đurić: CORBERONE U KULTURNOM I POLITIČKOM KRUGU METELA OŽEGOVIĆA

SAŽETAK

U povodu 100 godina smrti Metela Ožegovića, 1890.–1990. održan je znanstveni kolokvij posvećen ovoj nema sumnje značajnoj ličnosti novije hrvatske povijesti i osnivaču prve Ilirske čitaonice u Hrvatskoj. Knjižnica je na njegov poticaj osnovana u Varaždinu 1838.

O Metelu Ožegoviću se malo pisalo, još se manje spominjalo njegovo ime i njegov rad. Zadatak je znanstvenog kolokvija bio da se ozbiljno pozabavi Metelom Ožegovićem i njegovim radom. Jedan od priloga na tom kolokviju vezan je uz bibliografske izvore koji su svakako osnova za ozbiljan znanstveni rad.

Tekst je podijeljen na dva glavna dijela. Prvi prikazuje i komentira jedan izbor radova o Metelu Ožegoviću, dok drugi dio daje prikaz bibliografskih jedinica. Bibliografski izvori o Metelu Ožegoviću imaju dva dijela:

– prvi dio su radovi autora koji pišu o Metelu Ožegoviću, ili ga barem spominju u određenom kontekstu,

– drugi dio je »Grada iz Arhiva i knjižnica o Metelu Ožegoviću«. To je KATALOG izložbe koja je pod spomenutim naslovom priređena u Gradskoj knjižnici i čitaonici »Sloboda« Varaždin. Autor izložbe je doc. dr. Alojz Jembrih.

DIE BIBLIOGRAPHISCHEN QUELLEN ÜBER METEL OŽEGOVIĆ

Zusammenfassung

Anlässlich des 100. Jahrestages vom Tode von Metel Ožegović, 1890–1990 ist ein wissenschaftliches Kolloquium abgehalten worden, gewidmet dieser zweifellos bedeutenden Persönlichkeit in der neueren Geschichte Kroatiens, die als Gründer des ersten Illyrischen Lesesaals auf diesem Grund und Boden bekannt ist. Er gab auch den Ansporn zur Gründung der Bibliothek in Varaždin 1838.

Über Metel Ožegović wurde nicht viel geschrieben, weniger noch wurden sein Name und sein Werk erwähnt. Das wissenschaftliche Kolloquium hatte die Aufgabe, sich ernsthaft mit Metel Ožegović und seinem Werk zu befassen. Einer der Beiträge betrifft die bibliographischen Quellen, die von grundlegender Bedeutung für eine sachliche wissenschaftliche Arbeit sind.

Der Text ist in zwei Teile aufgeteilt. Der erste präsentiert und kommentiert eine Auswahl von Werken über Metel Ožegović, indessen der zweite Teil eine Vorlegung der bibliographischen Einheiten darbietet.

Die Metel Ožegović befassenden bibliographischen Quellen bestehen aus zwei Teilen:

– den ersten Teil stellen Werke von Autoren zusammen, die über Metel Ožegović schreiben oder ihn zumindest in einem gegebenen Kontext erwähnen,

– den zweiten Teil bildet »Das Quellenmaterial über Metel Ožegović aus dem Archiv und den Bibliotheken«. Das ist ein KATALOG der unter diesem Namen in der Stadtbibliothek »Sloboda« Varaždin organisierten Ausstellung. Der Autor dieser Ausstellung ist Doz. Dr. Alojz Jembrih.

Primljeno: 1995-1-11